

HE 17/2022 vp Hallituksen esitys eduskunnalle työllisyyden edistämisen kuntakokeilun voimassaolon jatkamista koskevaksi lainsäädännöksi

Regina Saari, työllisyysjohtaja
Tampereen kaupunki

TAMPERE

Kuva: Visit Tampere / Laura Vanzo



Kuva: Visit Tampere / Laura Vanzo

Ehdotukset muutoksista:

- Työllisyyden edistämisen kuntakokeilulaki voimaan 31.12.2024 asti
- Kumotaan säännös, jossa säädetään asiakkaiden ohjaamisen kokeiluun päättämisestä ennen kokeilusta annetun lain voimassaolon päättymistä
- Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 9 luvun väliaikaisen 1 §:n 3 momentin voimassaoloa jatketaan 30.6.2025 asti
- Työttömyysturvalain 2 a luvun väliaikaisen 14 a §:n voimassaoloa jatketaan 30.6.2025 asti

> Lakimuutokset tarkoitettu tulemaan voimaan 1.8.2022

Lain voimassaolon jatkaminen on perusteltua

- Hallituksen esityksen perustelut:
  - Kuntakokeilulain voimassaolon jatkaminen, jotta TE-palveluiden järjestämisestä kuntapohjaisesti saadaan lisää kokemusta, joka on tarpeen valmisteltaessa TE-palvelujen siirtoa kuntiin
  - Jatkamalla kokeiluja TE-palvelujen asiakkaat säästyvät tarpeettomilta siirroilta valtion ja kunnan toteuttamien TE-palvelujen välillä
  - TE-henkilöstö säästyy ylimääräiseltä siirrolta valtion ja kunnan välillä
  - Kokeilun jatkamisella mahdollistetaan palvelumallien kehittäminen edelleen vuosien 2023–2024 aikana, ennen kuin TE-palvelujen järjestäminen siirretään pysyvästi kuntien vastuulle
- Tampereen kaupunki tuo esiin mm. seuraavat perustelut kokeilun jatkamiselle, edellisten lisäksi:
  - Kuntakokeilulain voimassaolon jatkamisella pyritään sujuvoittamaan pysyvään TE-palvelurakenteeseen siirtymistä isoilla kuntakokeilualueilla
  - Yritysten, kuntien yritys- ja elinkeinopalvelujen & yksityisten ja kolmannen sektorin näkökulmasta kuntien palveluekosysteemin kehittäminen kuntien työllisyyspalvelujen kanssa voi saumattomasti jatkua. Tampereella laajaa elinvoimapalvelujen palveluekosysteemiä on rakennettu viisi vuotta.
  - Kuntakokeiluista rakennetaan v. 2023 käynnistyvien hyvinvointialueiden ja kuntakokeilualueiden lakisääteistä asiakaspalvelun yhdyspintaa

Huolena on valtion resurssit kokeilussa

- Erot kuntien ja TE-toimistojen asiakasmäärissä sekä asiakkaiden tarvitsemien palvelujen laadussa ja määrässä ovat suuria
- Asiakasmäärät TE-toimistojen ja kokeilukuntien välillä ovat merkittävästi muuttuneet maaliskuusta 2021 tammikuuhun 2022
- Painetta kuntien lisäresursointiin lisää kokeilussa jatkuvasti lisääntyvät asiakasmäärät suhteessa TE-toimistoon
  - Kokeiluun ohjatut asiakkaat eivät siirry missään vaiheessa takaisin TE-toimistoon
  - TE-toimistosta uutta asiakaskuntaa virtaa kokeilukuntiin jatkuvasti
  - TE-toimistoiden asiakkaat ovat maaliskuusta 2021 nykyhetkeen merkittävästi vähentyneet
  - Kuntakokeiluun ei ohjattu työssä olevia. Työssä ja osa-aikatyössä olevien määrä on kasvanut merkittävästi kuntakokeilussa. Jälkimmäisten kohdalla noudatetaan pohjoismaisen työvoimapalvelumallin tiivistä asiakasprosessia.

KAIKKI ASIAKKAAT, KOKO PIRKANMAA, SUHTEELLINEN OSUUS

Työllisyyskoodit yhteensä ja Työllisyyskoodit yhteensä, tekijä Vuosi, Kuukausi ja Toimisto

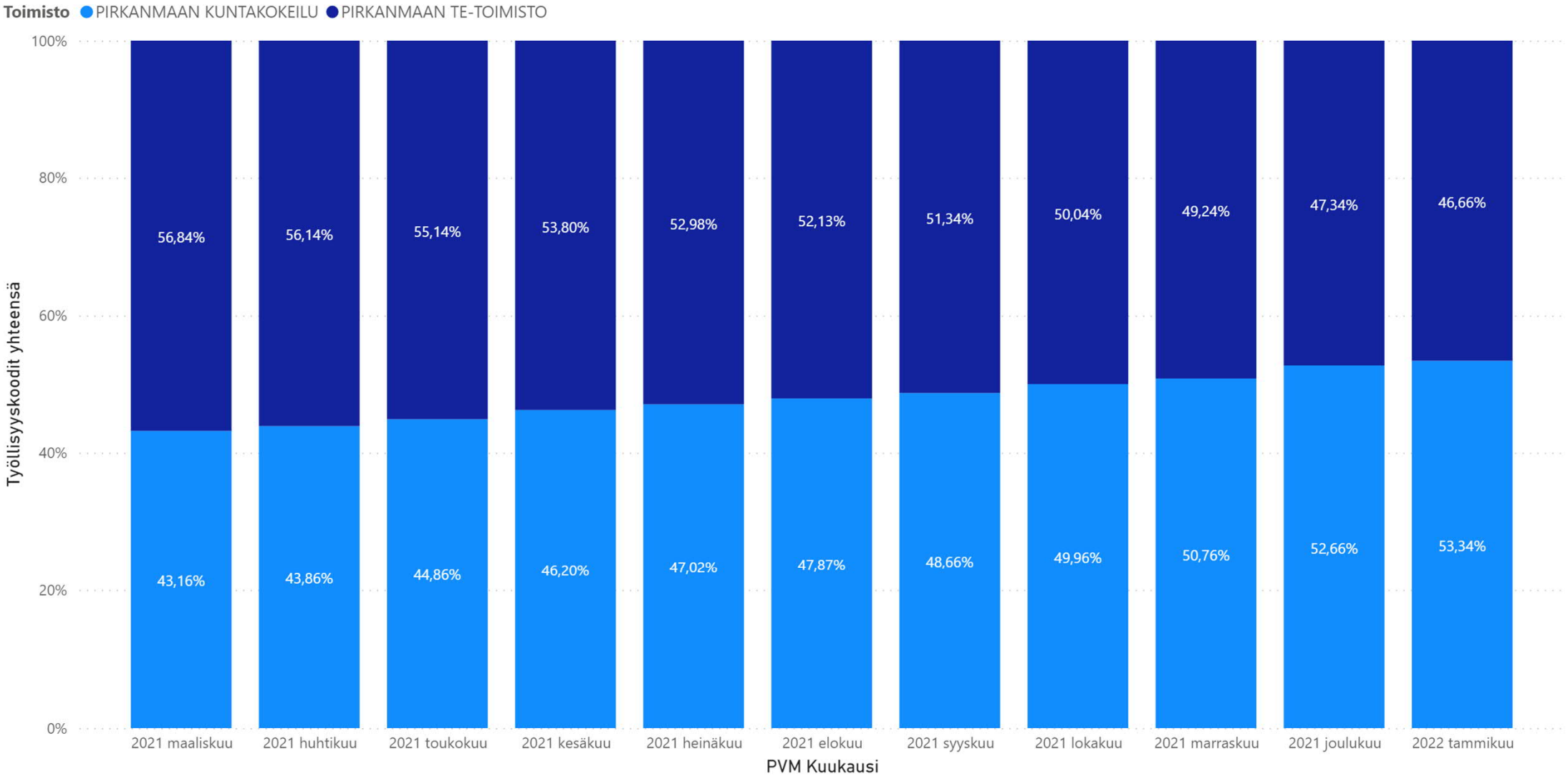

KAIKKI ASIAKKAAT, TAMPERE

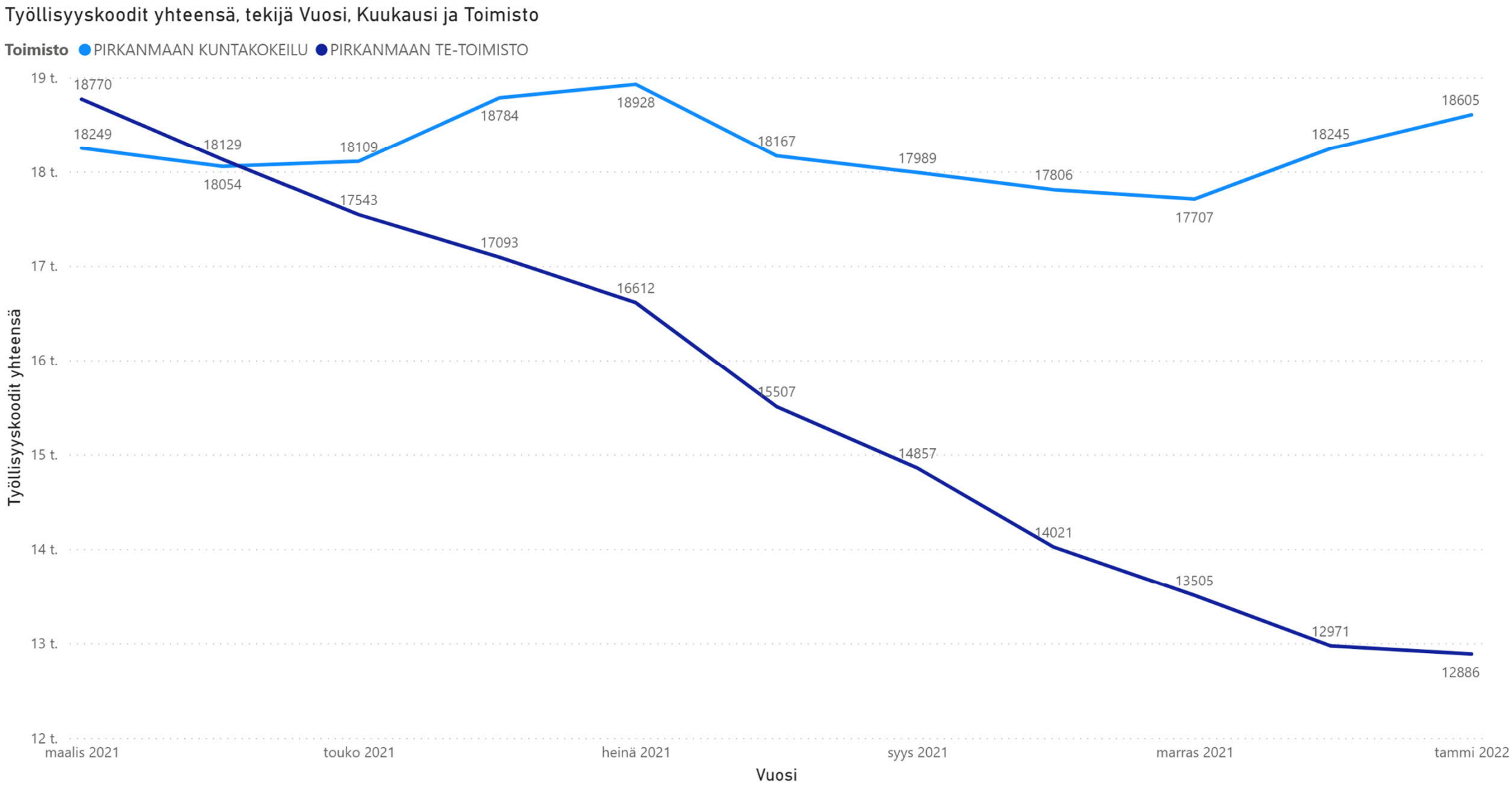

ASIAKASMÄÄRIEN VERTAILU PIRKANMAALLA ASIAKKAAN KUNNAN*) PERUSTEELLA

Työllisyysstatus	Ei löydy		koulutuksessa		lomautettu		lyhennetyllä työviikolla		työllistymistä edistävässä palvelussa		työssä oleva, työllistetty		työssä oleva, yleisillä työmarkkinoilla		työtön		työvoiman ulkopuolella oleva		**Yhteensä**	
-	TET PIR	Kokeilu	TET PIR	Kokeilu	TET PIR	Kokeilu	TET PIR	Kokeilu	TET PIR	Kokeilu	TET PIR	Kokeilu	TET PIR	Kokeilu	TET PIR	Kokeilu	TET PIR	Kokeilu	**TET PIR**	**Kokeilu**
Akaa	1		48	57	76	20	32	1	2	182	19	45	412	73	233	338	26	14	**849**	**730**
EI TIEDOSSA			5	4	3					12		2	12	1	7	27	2		**29**	**46**
Hämeenkyrö			25	30	42	13	19	1	1	49	16	28	239	38	125	212	17	7	**484**	**378**
Ikaalinen			17	22	27	12	14		4	50	14	15	159	38	91	125	20	4	**346**	**266**
Juupajoki			2	3	7	3	4			17		5	37	5	20	34	3	6	**73**	**73**
Kangasala	3	3	90	104	96	48	59		3	55	40	57	679	126	408	620	44	45	**1422**	**1058**
Kihniö			2	1	7	3	1			14	3	2	55	9	17	28	6	2	**91**	**59**
Lempäälä	4	3	63	84	66	26	40	2	2	184	18	35	483	110	269	402	32	13	**977**	**859**
MUUT		1	37	20	11		4		8	1	14	1	100	12	110	58	13	2	**297**	**95**
Mänttä-Vilppula		1	21	44	27	7	10		5	122	21	27	217	36	123	177	16	17	**440**	**431**
Nokia	5	2	100	129	124	50	62	3	11	356	36	66	872	166	428	706	71	50	**1709**	**1528**
Orivesi			25	24	34	9	11		4	40	12	13	199	54	139	200	14	21	**438**	**361**
Parkano	1		6	15	23	10	8		4	79	20	10	152	15	85	121	10	8	**309**	**258**
Pirkkala	2		50	65	48	18	41	6	2	87	23	44	413	92	203	370	44	12	**826**	**694**
Punkalaidun			4	9	15	6	2		4	42	4	5	51	14	30	27	6	3	**116**	**106**
Pälkäne	1		11	15	19	7	14		5	43	9	19	119	17	90	74	8	5	**276**	**180**
Ruovesi			6	11	15	1	11		1	48	6	18	75	11	69	52	7	6	**190**	**147**
Sastamala	1	1	53	75	52	22	30	2	9	243	30	32	560	128	339	284	97	36	**1171**	**823**
Tampere	25	32	1276	2426	727	562	432	48	58	2248	294	872	6754	2408	2854	9523	485	377	**12905**	**18496**
Urjala		1	11	17	20	11	8	1	2	72	4	15	125	25	68	117	12	2	**250**	**261**
Valkeakoski	1	1	60	93	70	38	25	2	3	203	27	54	372	90	275	476	25	13	**858**	**970**
Vesilahti			7	8	20	2	8	1	2	47	5	11	93	14	38	53	6	4	**179**	**140**
Virrat		1	7	10	23	6	8		2	43	10	21	131	24	79	115	21	11	**281**	**231**
Ylöjärvi	3	2	87	112	105	32	66	3	6	151	62	85	790	205	368	476	46	45	**1533**	**1111**
Yhteensä	**47**	**48**	**2013**	**3378**	**1657**	**906**	**909**	**70**	**138**	**4388**	**687**	**1482**	**13099**	**3711**	**6468**	**14615**	**1031**	**703**	**26049**	**29301**

Epävirallinen data KEHA PBI työkalusta 31.1.2022

TYÖTTÖMÄT TAMPERE

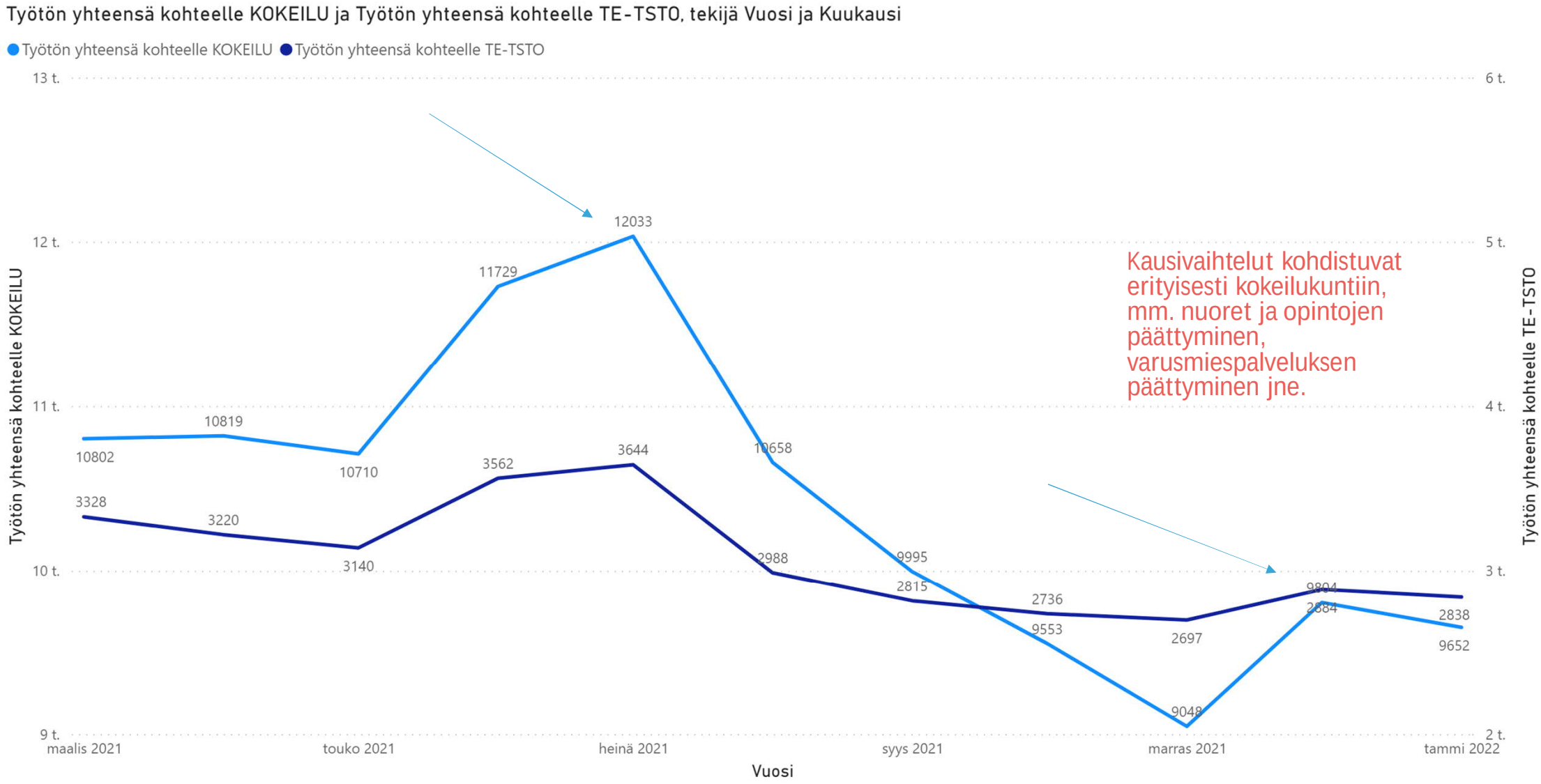

Resurssit

- Alkuperäisessä kuntakokeilulainsäädännössä on lähetty siitä, että kokeilu ei lähtökohtaisesti lisäisi kokeilualueen kuntien työllisyyden hoidon menoja
  - Kokeilualueiden kunnilta on edellytetty omarahoitusta, joka on 15 % kunnan vuonna 2018 maksamasta työmarkkinatukiosuudesta per vuosi. Lähtökohta on ollut koordinoida valtion ja kuntien työllisyyttä edistäviä palveluja yhteen.
  - Esityksen mukaisten kokeilualueiden nykyisten työllisyyden hoidon panostusten katsotaan sellaisenaan täyttävän omarahoitusta koskevat edellytykset
  - 1.3.2021 voimaan tulleessa kokeilulainsäädännössä kuntia ei ole velvoitettu käyttämään määriteltyä omarahoitustaan tai henkilöstöään valtiolta siirtyvien palvelujen tai tehtävien järjestämiseen
- HE:n nykytilakuvaus kuitenkin lähtee ajatuksesta, että TE-toimistosta siirtyneen resurssin lisäksi myös kunnat kohdentaisivat merkittävästi omia resurssejaan kokeilun valtiolta siirtyvien tehtävien toimeenpanoon
  - Hallituksen esityksessä mainitaan, että yhteispanostuksella on kokeilussa merkittävä vaikutus mm. asiakaskuormitukseen

Haasteet

- Esityksen perusteluissa mainitaan, että kuntien palvelumallia ei rajata tiukasti, vaan kunnat voivat kehittää palveluja oman alueen työnhakijoiden ja työnantajien tarpeista käsin
- Hallituksen esityksessä työllistymistä edistävien kuntakokeilujen voimassaolon jatkamisesta perustellaan maininnalla, että pohjoismainen työvoimapalvelumalli ei tuo muutosta kuntien prosessiin
  - Työvoimapalvelumalli rajoittaa kokeilukuntia toimimaan kaavamaisella palvelumallilla
  - Työttömyyden vuosittaiset kausivaihtelut kohdistuvat selkeästi kokeilukuntiin edellyttäen työvoimapalvelumallin mukaisia tiheitä tapaamisia
- Digitaaliset palvelut uuteen työnhaun malliin KEHA-keskus pystyy tarjoamaan vain TE-toimistoille ennen toukokuuta 2022
  - Haasteet kuntien tilatarpeille ja tilakustannuksille
  - Turvallisuushaasteet ja vartiointipalvelujen kustannukset
- Ukrainan kriisi ja kotouttamiseen liittyvät toimet (kotouttamissuunnitelmat ja palvelut) kohdistuvat kokeilukuntiin, jotka palvelevat koko vieraskielisen väestön
- TE-toimistoissa ei tarpeeksi huomioitu, että kokeilukuntaan siirtyvällä virkamiehellä on riittävät edellytykset hoitaa tehtäviä, joihin hän siirtyy
  - Paljon kokeiluun suoraan rekrytoitua uutta virkamieskuntaa, jatkuva perehdytys
  - Henkilöstöresurssin osaamisen laadulla on suuri merkitys asiakaspalveluun ja kustannustehokkaiden palvelujen tuottamiseen

Haasteet

- Tilanne pakottaa kunnat hoitamaan uusia lakisääteisiä tehtäviä kuntien omilla voimavaroilla
  - Vähentää kokeiluun kunnista osoitettuja ja edellytettyjä resursseja
  - Vaikuttaa kuntien omien työllistymistä tukevien palvelujen järjestämisen ja rahoittamisen mahdollisuuksiin
- Kokeilukunnille ei ole vielä korvattu kustannuksia, jotka aiheutuivat v. 2021 kokeilun viivästymisestä
- Kuntien on lisättävä omaa kokeiluun määriteltyä yleisen toimialansa panosta kuntien työllisyyden hoitoon, jotta kokeilun asetettuihin tavoitteisiin pystytään vastaamaan
- Tarvitaan ulkopuolinen, objektiivinen taho selvittämään ja seuraamaan säännöllisesti kustannusten jakautumista kuntien ja valtion välillä. HE:sta saadut palautteet:
  - Lainsäädännön arviointineuvoston lausunto; kehotettu arvioimaan kuntiin kohdistuvia taloudellisia vaikutuksia tarkemmin
  - Oikeusministeriö todennut palautteessaan, että tehtävänsiirrossa kunnille ei ole käsitelty rahoitusperiaatetta, joka on keskeinen osa perustuslain 121§:ää ja uusista tehtävistä säätämistä
  - Perustuslakivaliokunnan lausunnossa mainitaan, että kunnille annettavista tehtävistä säädetään perustuslain mukaan lailla ja tehtävistä säädettäessä on huolehdittava rahoitusperiaatteen mukaisesti kuntien tosiasiallisista edellytyksistä suoriutua velvoitteistaan

Tampereen näkökulmia kustannuksiin

- Valtiolta siirtyy tehtäviä kunnille huomioimatta todellisia kustannusvaikutuksia, joita kokeilusta kunnille muodostuu tai siirtyy
- Hallituksen esityksessä mainitaan, että kyseessä ei ole kuntien valtionosuustehtävä, vaan tehtävä on luonteeltaan vapaaehtoinen kokeilu, johon kunnat ovat voineet hakeutua ja se rahoitetaan valtion talousarviosta
  - Kuntakokeilulain 16 § mukaan valtio vastaa kokeilualueen kunnille kuntakokeilulain mukaisten palvelujen tuottamisesta aiheutuvasta kustannuksista talousarviossa myönnettyjen määrärahojen puitteissa, kuten rahoitusperiaate edellyttää
  - Työ- ja elinkeinotoimistosta kuntiin siirtynyt henkilöstö jatkaa lähtökohtaisesti työskentelyä kokeilualueiden kuntien palveluksessa
- Lain valmistelussa tulisi kiinnittää huomiota edellä kuvattuihin valtion rahoituksessa esiin tulleisiin haasteisiin
- Tarvitaan lainsäädännöllistä säädöspohjaa, joka velvoittaa seuraamaan ja tarvittaessa jakamaan henkilöstö- ja muita resursseja kokeilukuntien ja TE-toimistojen kesken tarpeita vastaavasti

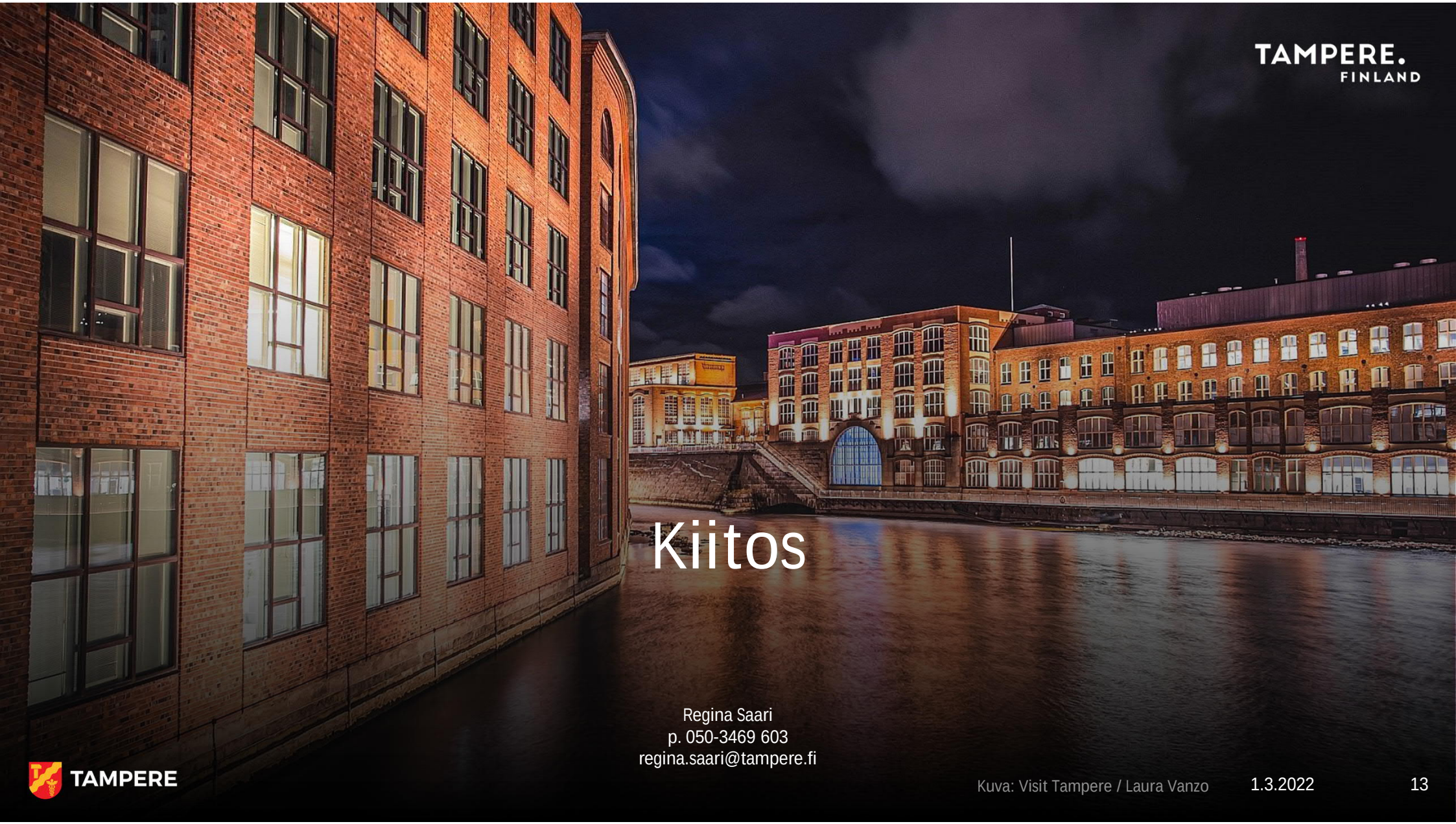

Kiitos

Regina Saari
p. 050-3469 603
regina.saari@tampere.fi

Kuva: Visit Tampere / Laura Vanzo